

16 dan mjeseca i stoji s poštarinom za ciela godinu 2 for. a za kmeta 1 for.; razmerno za poi god. 1 f. za kmeta 50 novč. Izvan parovine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NASA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu malo stvari, a nosloga sve pokvari.“ *Nar. Post.*

Oglasi se primaju po na vadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine.

Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se ne vraćaju. Uredništvo i Odpravništvo nalaze se *Via Nuova N.º 4 piano I.*

Godina VI.

U Trstu 16. Augusta 1875.

Broj 16.

Ustanak u Hercegovini.

Spominjuć tu krvavu zemlju, dvoja nam raznovrstna čuvstva proleću srdcem, jedno čuvstvo tuge i žalosti, a drugo neopisive nade i radosti. Muči nas tuga i žalost, kad čujemo, kako se sad tamo teško uzdiše i grozno umira; a s druge strane srdce nam igra od radosti, kad promislimo, da je to morda početak ljepše budućnosti našega na jugu plemena. Bez krvi neima spasa! To je stara i priznata poslovice. Pa što ćemo, kad već krv mora teći, a druga poslovice veli, da je bolje i umrieti, nego li sramotno živiti? Neka dakle teče junacka krv, samo neka iz te krvi prozeleni suho stablo zasuznjena i ugnjetena naroda. Koliko je crna zemljica popila naše mile krvi, za tudju slavu i za tudju sjegurnost; neka ju već jednom blagoslovom božjim pije i guta i za naše vlastito spasenje! Koji nezna, kada treba, za svoj rod umrieti: nije čovjek, već je hulja, kog će zemlja kjetiti! Tako eno pjevaju već odavna naši nadahnuti pjesnici, a mi za njimi: sad se evo u Hercegovini kao da izpunjuje taj dični zavjet našega naroda. Tko našim tamo junakom govori o miru, oni mu naprosto odgovore: Borbi našoj kraja biti neće, dok nestane — il nas, il Turakah!

Tim smo hotjeli, da naslikamo pravo stanje stvari u Hercegovini, kako danas stoji. Ustanak ne samo da se nije ugušio, nego se širi; ustašah ne samo da nije manje, nego jih biva svaki dan više.

Taj se ustanak može razdijeliti do sada na tri dobe. Ustanak je počeo kod Nevesinja već je tomu mjesec i pō danab. Povod ustanku kao da bijaše okrutno tjeraanje harača. Reklo bi se, da je ustanak dogovorena stvar, ali se pravo nezna. Bilo kako mu drago, no i ovaj se put obistinila stara poslovice, koja veli, da se više puti iz malene iskre velik oganj porodi. Jer gdje se oprlo jedno selo, oprlo se je zu njim i drugo. A što nije narod već sam po sebi sklon na ustanak, to su ga natjerali na to i Turci. Vidiš bo, gdje su ustali jedni, počehše kao navlaš dražiti i druge, to otimajuć, to paleć, to koljuć djetca, žene, starce i svećenike, dok se nisu našli sa svih strana u živu plamenu. Onda nije bilo druge, nego gledati ozbiljno da se uguši šireći se ustanak, te iskati vojničku pomoć od bosanskoga valije iliti namjestnika, zloglasnoga poturice bugarina Derviš-Paše. Derviš-Paša izdade odmah proglas na ustaše i na sav kršćjeni narod, tko se do 16. srpnja nepoda i nepokori milostivoj Sultanovoj vladi, da će platiti glavom, gdje god bude zatečen oružjem u ruci. Uz taj proglas pošlje Derviš-Paša u narod i kojekakve napastnike, da narod prevare i zasliepe budi prietnjami budi praznimi obećanj; ali ustaše ugluhnu i na turske prietnje i na turska obećanja, a napastnici vratili se osramotjeni i pokunjeni natrag u Sarajevo. I tu počima druga doba heregovackoga ustanka.

Od 16. prošloga mjeseca srpnja počele se stvari u Hercegovini razvijati sve to ozbilnije. Ni narod ni ustaše nemogahu više natrag. Od toga dana počeo se i strani svijet baviti više im poslom. Novine, koje su dotle il šutile il se čak šalile heregovackim ustankom, nagnuše sad vikati i derati se koje ovako, koje onako. Derviš-Paša stao prikupljati koliko je više mogao regušaške vojske, da održi zadatu riet, ter nepokorne podanike naući prahom i olovom turskoj pameti. Od to doba pobiše se više puti ustaše i turski vojnici, ali su Turci svaki put zlo prošli. Poslje toga do gadjaja jest najvažnije to, što su ustaše baš po vojnički obkolili i obsjednuli Trebinje, gdje se sakupljala turska vojska. Trebinje je utvrđjena varošica tik same Crne Gore sa kakvih 10,000 stanovnikah. Dne 10. tek. mjeseca Turci provale iz grada na ustaše, te se tu zametne strašan boj, što je trajao od pōdna do večera. Turci, nemogavši suzbiti kršćjanske sile, povukoše se natrag, ostavivši na bojnom polju 800 mrtvih glavah. I tu počima treća doba heregovackoga ustanka.

Od toga dana gledaju ustaše pouzdanijim, a Turci turobnijim okom u budućnost. Dotim ovo pišemo, Trebinje je još jednako obkoljeno od ustašah. Od dana do dne se čeka viest, il da je Turkom došla pomoć izvana, pa da su se ustaše povukli u planinu, il da je Trebinje palo u kršćjanske ruke. Ako pade Trebinje, onda su se ustaše baš liepo zaklonili ledja, pak se mogu odtud uspješno zaletiti u koju god stranu Hercegovine, koja je već i onako sva u

plamenu uzduž ciele dalmatinske medje; a u nekoj prigodi da mogu Turkom presjeći i put u Hercegovinu i Bosnu na samoj vodi Sjenici, što teče u klanec med Crnom Gorom i Srbijom. Tko nevidi, da bi to onda dalo povod i Bošnjakom, da ustanu, kad se već i onako glasa, da nečekaju nego prvu srećnu zgodu? A to najbrže zna i Derviš-Paša, pa koliko i bi rad napustiti svu bosansku vojsku na ustaše, toliko neće ni da se sam makne iz Sarajeva, jer ga je strah, da i tamo ustanak neplane.

A to je i uzrok, što se počela i diplomacija življe pačati heregovackim ustankom, baš odkad su ustaše obkolili Trebinje. Knezu Milanu, koji je bio onomadue u Beču, da je bilo strogo natuknuto, neka se nepača u taj posao, a to isto da je bilo naručeno i knezu Nikoli crnogorskomu. Ali tko će zadržati braću, da nepolete braći u pomoć? Pak se eno izvjestno zna, da je skrivši prispiclo k ustašam više tisućah Crnogoracah i samih Dalmatinacah, a u Srbiji da se prikuplja dobrovoljačka četa od više tisućah momakah, koja da misli provaliti u Bosnu, da se i tamo zaigra krvavo kolo. A zna se i to, da je već kroz Trst prošlo ustašam na pomoć više mladih Srbinah, a veli se i drugih Slavenah. Mod tom srbskom mladeži da ima i oficirah topništva, koji su u Parizu izučili vojničke škole. Vriedno je čuti, ako je istina, da je tomu ustanku, kako pišu nekoje novine, duša neki Orešković, rodom graničar i bivši austrijski vojnički kapetan, što već od više godinah živi izvan domovine u Biogradu u Srbiji. S druge strane, da se medju ustaškimi vodjama baš odlikuje neki Stazić, mladić od 25 godinah, rodom dalmatinac iz Špljeta, takodjer bivši austrijski podoficir.

Nam nije moguće, da navedemo napose, gdje i koliko puti su se ustaše pobili s Turci prije i poslje obsjednutja Trebinja, ni koliko je gdje ljudi palo, kao ni koliko su s osvete jedni drugim zapali kućah i selah. Zato ajde da rećemu koju još samo o radu diplomacije pri tom postu.

Kako se čita po svih novinah, prošlih su se danah dogovarali u Beču kod Andrassyja zastupnici ruski i pruski. U tom dogovoru da je bilo zaključeno, da se tri sjeverne veevlasti neće nikako miešati u taj domaći turski posao; al buduć, da se ustanak nalazi i razvija na samoj granici austrijskoga carstva, štogod Austrija tom prigodom učini, da slučajno zakloni sebe i svoje granice od svake pogibeli, da će biti dobro učinjeno. Prema tomu naša vlada šalje sad u Dalmaciju svoju vojsku, pak se veli, da bi u nekojih okolnostih mogla ta vojska prekoraciti i granicu, ne da pomogne ni Turkom ni ustašam, nego da stapi u ime mira med jedne i druge. Ali kako neima mira, gdje očima prava i pravica, tako se veli, da bi Austrija tom prigodom navalila svom svojom silom na Trstku, neka dade Kršćjanom samoupravu, pa ta samouprava da bi se imala izvesti i oživotvoriti po njezinu propisu i na njezine oči, a Turčinu da bi ostala i nadalje vrhovna oblast nad timi preustrojenimi kršćjanskimi pokrajinami. Mi neznamo, koliko ima u tom istine, al što znamo jest, da se skrajno zlo samo skrajnim liekom lieči, pa bi želili, da prama tomu svoj rad i diplomacija udesi. Nego sve to nagovieštanje (uganjanje) valja samo dotle, dokle se nebudu morale pomiešati u taj ustanak i Srbija i Crnagora, makar i proti volji diplomacije.

Na koncu ćemo reći, da se baš danas (15) raznio glas, da su Vlajković i poznati gjenearl Stratimirović provalili sa srbskimi dobrovoljci u gori spomenuti turski klanec, širok kakvih 4 do 5 sati hoda, pa zatvorili Turkom put u Bosnu i Hercegovinu. Ako je to istina, Derviš-Paša se nalazi u položaju, kakvom se nije nadao ni on, ni njegovi gospodari u Carigradu, pa i sav taj ustanak dobiva tim sasvim drugo lice.

Nemožemo da svršimo, a da nenapomenemo, da sva Europa gleda nekako zabljenih očih na to našo krvavo kolo, a sve poštene i vriedne duše da prate pravim sućutstvom težke napore naših dičnih junakah. A čujemo, da je prebrodila jadransko more i četa talijanskih mladićah, da se bori s Kršćjan protiv Turčinu. Čemu se pak nadasve veselimo i radujemo, jest, da se ovom prigodom nepita, tko se kako krsti, nego čije su ga zadobile prsi; pa da se katolici i pravoslavni kao braća bore i umiru pod istom zastavom za krst častni i slobodu zlatnu; dapače da ima medju

ustašama i samih muhamedanacah, ali po krvi i jeziku pravih čistih Srbinah. Gdje se je krv krvi ovako milo javila i odazvala, kako nikad do sada, tu se možemo zastalno nadati svemu, čim Bog dieli složnoj i ljubjećoj se braći!

Dopisi.

Iz dobnje Istre.

Ajde da se i odavle čuje štogod u vašem cijenjenom listu.

Ovdje smo sad svi žalostni i nekako smutjeni, što nas ostavlja naš ljubljenu rhovni pastir, presvjelti biskup porečki. Njemu nebijaše druge, nego pokoriti se božjoj volji, ali mi ostajemo kao djetca bez oca i majke. Tko će doći na njegovo mjesto? ... Mi se ufamo da nitko, jer je želja svih nas, da se porečka biskupija ukine, te sdruži s biskupijom tršćanskom.

Bog nam se je opet smilovao, te ćemo imati i ove godine priličnu ljetinu. Istina, gospodari se tuže, da im je bijelo žito hitilo jako malo, ali turkinje, ako ju Bog očuva, kao dosada, hoćemo spraviti za dvie godine. Groždja se je puno razbolilo, ali ga je dosta i ostalo, pa nedaj Bog grada, mnoga će se obitelji njim liepo pomoći. Ali najbrže, da će im ga Latini i ove godine pobrati, po što budu sami htjeli. Jer vidite neumnosti našega puka! sedam il osam godinah, odkad je najme počeo trs opet roditi, na mjesto da prodađu vino, kao što su to činili u prvu vremena, nančili su vam se prodavati *groždje*. Nagovarajte jih, koliko vas volja, neka groždje maste i kuhaju doma, pak neka prodaju vino, jer da će im vino više hititi, a povrh toga da će im ostati drop, iz kojega će moći načiniti dobro pitje za domaću čeljad, i najposlje da će moći dropom pognojiti trsje — nagovarajte jih, velim, koliko vas volja, oni vam se nedadu ni nagovoriti ni uglaviti, nego čine, kako su počeli. A čim se izgovaraju? Izgovaraju se tim, da neimaju posudja, i to već osam godinah uvijek tako! Oni valjda neznaju, da bi jih svaki kastavski bačvar kao braću rada počekao, dokle otoče vino. Ali ne, to im neide u glavu, zato i propadaju, a Latini svaki dan bogaliji. A kako i nebi, kad jim oni ovak ludo gojtu sami u džep svoju težku muku?

Nego ufamo se, da će unapred bit bolje, jer se je već narodni duh i kod nas dobro probudio, a s narodnim duhom i želja za napredkom i blagostanjem. Dosad naš kmet nije znao, ni tko je ni što je, a sad ne samo da se nesrami, nego se uprav diči reći, da je Slavjan, da je slavnoga roda sin. On sad zna, da ima na sve strane rođjene braće, i to moguće i mnogobrojne braće. Slovinske su se knjige posvud razplodile i štiju se jako rado i pomnjivo. Štiju se i novine, a najme „Naša Sloga“. A kad se puk zaljubi u čitanje iliti štenje, to je znamenje, da se je preporodio, il da će se doskora preporoditi. Ali što ga priče u napredku, to su naše proklete talijanske škole, jer se u njih nitko nenauci toliko talijanski, da može razumiti talijansku knjigu, a slovinski nesmiš tu ni pisnuti. Bože dragi, je li moguće, da c. k. oblasti nevide ludost takvih školah; pa ako vide, zašto nepomognu, da puk za svoje novce dobi škole u svojem jeziku? Svi viču, da treba puk izobraziti, a eno za njegovu izobrazenost nečini nitko ništa, nego ono malo što čini on sam, čitajuć krađom kakvu razumljivu knjigu.

Oj istino i pravdo, kuđ ste se djenule sa ovoga ludoga svijeta?!

Iz občine boljunjske.

Dosad se nije pisalo u novine ništa il jako malo iz ove občine. A to morebit zato, što su Boljunci ljudi strpljivi, pa mirno gutaju kojesta, što bi se drugdje već odkada na daleko znalo i čulo. Evo vam samo nešto.

Prošle gladne godine je porečki zemaljski Odbor (Giunta) posudio ovoj občini 1500 f. tom namjenom, da se na taj način daje siromašnijim obćinarom prilika, da što zasluže te prehrane do bolje sreće. Usljed toga bi zaključeno, da se poprave občinske ceste, pa ta svota bude razdijeljena na razne podobćine. Boljunsku glavnu podobćinu je od te svote zapalo 300 f. Taj novac bi razdijeljen među obćinare, da pospu zemljom put, što vodi od cesarske ceste prama Sušnjevici. To vam je bio u svoj občini jedini dobar i tvrd put, po kojem bi bila mogla teći bez zapreke svaka gospodska kočija, a onom su ga zemljom tako nagrdili, da se od silnoga blata nije moglo po njem nikamo. A onda? Onda, što se je za plaću pokvarilo, to se je moralo bez plaće popraviti; to jest, Boljunci su morali po tri puta nositi piesak, da pokriju onu onoliku zemljetinu. Jelte da smo mi mudri i šegavi ljudi!

Ali to nije dosta, jer znate i vi, da zemlja nepada iz neba, nego da se mora negdje kopati. Kopala se i tu s jedne i s druge strane ceste, pak se u duljini od 400^m (četiristo metarah) podkopalo medjašno zemljište Frana Š. Što će Š. nego iskat svoje putem suda, te zapisati občini parnicu iliti pravdu? Što je pravo, pravo

je, pa i Š. nije mogao nego dobiti pravednu parnicu, koja stoji preko 100 f. Povrh toga moralo mu se platiti 43 f. i njegovo podkopano zemljište metnuti u prijašnje stanje. A kad su ljudi bili natjerani treći put na rabotu, bilo im je zapovedjeno, neka zaspu jarke iliti vodotočine s obe strane ceste, pa sad voda, neimajuć kamo odticati, teče po sried ceste, deruč ju i razčinjavajuć za svakom i najmanjom rosom. A kakvi su drugi po občini putevi? Nabacano po njih kamenje debelo kao konjske glave. Pa da nismo mudri i pametni ljudi? Dakako da jesmo, tã zaboga nosimo i mi veladu i nećemo da znamo, nego za narod i jezik talijanski! Još nešto. Boljun je na strmu briegu. Da foga nebude toliko, uzhtjelo se zapustiti staru cestu i graditi novu. Nego nova nije još gotova, a stara je podkopana, pa sad neimamo ni nove ni stare. A vrh svega, nova je tako ludo izmjerena, da najme u zavitku nemogu proći po njoj ni mala kola bez straha i velike pomnje. Jednom besjedom, mi smo ljudi pa ljudi, što ćete više!

Htio bi vam govoriti o našoj školi, ali nije vriedno, jer tko pozna jednu, pozna sve u Istri, a „Naša Sloga“ se je već više puti bavila istranskimi školami. Nego jedno moram ipak da rečem, a to jest da je dosad bila škola u občinskoj kući, a sad je u nekoj posebnjačkoj iliti privatnoj, u kojoj občina plaća stanarinu. Pitat ćete me, da šta je sad u staroj školi? Pretvorili smo ju u plesalište, gdje se i u petak veselo pleše, kao u Pazinu u korizmi.

Vas devet podobćinah, slušajte: občinski izbori su na vratih, gledajte dobro, što ćete ov put raditi. Sad na svoje oči vidite, da grieh neće nego na pokoru. Prigodom zadnjih občinskih izborah, dali ste se zasliepiti za zalogaj kruha i napitak vina, il čašicu rakije. Vaš se je grieh osvetio na vašoj koži. Pametan se čovjek može prevariti jedan put, ali više ne. Kad budu novi izbori, nemarite za ničije vino, za ničiju rakiju, a ni za ničije suze — pak će bit sve dobro!

Poljodjelstvo u pitanjih i odgovorih.

POGLAVJE PETO.

Što treba raditi, da bude zemlja plodna.

- P. Ako je plodovitosti zemlje uzrok dobro težačko orudje; to bi reći, da težaku netreba više o ničem misliti — je li tako?
- O. Nije. — Dobro orudje promiče plodovitost zemlje tim, što dobro djelana zemlja upija više zraka, što buduće rahljia olakšava širenje korenja, što naposljedku na dobro djelanoj zemlji jest uvijek manje plevela iliti korava. To je eto ono, čemu najviše koristi savršenije novovieko težačko orudje; ali to nije još sve, nego treba mnogo drugih stvari, tko hoće, da obilato spravlja.
- P. Što dakle?
- O. Rodeć, zemlja se malo po malo oslabi i ojalovi, jer ju plod izsisa, zato mora težak skrbiti, da joj nadomjesti, što je rodeć izgubila.
- P. Ja vas nerazumijem pravo!
- O. Hoću dakle da govorim jasnije. Svake godine spravljamo na naših zemljah žito, kukuruz, bažul, bob, grah, repu, krompir, konoplje, lan, groždje, uliku itd. itd. Pa akoprem se svaka ljetina mora smatrati kao nekakvo novo stvorenje božjeg, ipak buduće da se poslje prvog stvorenja božjeg iz ništa neda ništa učiniti: ako hoćemo da neprestano spravljamo na naših poljih i njivah od godine do godine, jest neobhodno potrebno, da zemlji damo ono, što joj treba, da može opet i opet roditi. I to vam je uzrok, radi kojeg poljodjelac, koji joj daje malo, malo i spravlja; a koji joj daje više, može se pouzdano nadati, da će više i spraviti to u žitnicu, to u pivnicu. Samo na taj se način uzdržuje rodovitost zemlje, dapače promiče se i umnožuje.
- P. Sad vas razumijem — zemlji dakle treba gnoja.
- O. Jest, ali nemojte misliti, da je to sve, na što ima paziti, tko će da sačuva i da umnoži plodovitost zemlje, jer gnoj, ako ćemo da nadomjesti zemlji, što je rodeć izgubila, mora da ima u sebi veći diel onih tvari, kojimi se hrane rastline, od kojih se nadamo plodu. Izviše, neima svih tih tvari u svakoj zemlji, il ako ima, neima jih svud jednako, zato treba im dodati ono, česa neimaju. Naposljedku, nekojim rastlinam treba više hrane, a nekojim manje; nije dakle moguće, da jedan te isti gnoj svim jednako pomogne do podpuna razvitka i obilata ploda.
- P. Polag toga može se postići plodovitost zemlje, ako težak priredi gnoj, u kojem ima više masnih tvari?
- O. Vi se varate, a ja ću da vam to i dokazem. — Znaete li vi, koliko gnoja bude iz stanovite krme, što su vam jih govoda stratila? — Možete li reći, da vam je gnoj vazda ista vrsti, te

vazda jednako zrio i gotov? — Da ima vazda u sebi ono, što treba rasti, koje mislite sijati ili saditi na ovom, ili onom komadu zemlje? Hotiti dakle sastavljenim gnojem iz više mastnih tvari ugoditi svimolikim rastlinam, jest toliko, koliko hotiti pomoći bolniku liekom sastavljenim iz više trava u nadi tobože, da se u njem nahodi i ona, koja ga može i mora izliječiti.

P. Dakle baš ni gnoj nije sve, kad hoće težak da popravi svoju zemlju?

O. Ne, jer gnoj, kakvim obično gnojimo, jest ponajviše od lišća i slame rasti, koje rode mnogo plemenitijim plodom, to jest žitom i voćem; toga radi takov će gnoj pomoći rasti do lišća i slame, ali nikad do zrnja, do voća, do groždja, do ulike itd. itd.

P. Dakle?

O. Dakle, da rečem u kratko, treba razlučiti med gnojem i gnojem. Kad hoćemo da sijemo, moramo dobro promisliti, kakav se gnoj hoće sjemenu, koje želimo da nam što bolje urodi. Tu treba, da se težak zna okoristiti tvari, kojih ima dosta, al kojih obično nepozna, pa bez svake koristi propadaju, a mogle bi mu neizmierno koristiti. Ali o tom drugi put.

Književne vesti.

U Kraljevici je izašla vrlo znamenita knjiga Mladi Mornar od B. Babića, pr. ravnatelja nautične škole u Bakru. Bez ove knjige nebi imao biti ni jedan hrvatski mornar, koji zna ikoliko čitati, a ponosi se svojim hrvatskim imenom i jezikom.

* Selske pripoviesti, napisao Petar Bućar. Na sviet izdalo društvo sv. Jeronima, Zagreb. Tisak Dioničke tiskare. 1875. 8-ina. Str. 91. Nalaze se u njoj 4 pripoviesti: Mjesečina će ga odati — Srnjak i Srna — Babje pripoviedanje — Bi-li na pašu, bi-li u školu? Dvie su pripoviesti — druga i četvrta — baš u horu napisane.

U Zadru je Dr. Ljudevit Cezar Pavišić izdao knjigu pod naslovom: Guida alla conversazione italiana ed illirica — Uputa k srbsko-hrvatskom i talijanskom razgovaranju. Može se dobiti samo kod gosp. Josipa Riboli, gimnazijalnog učitelja u Zadru uz gotov novac (f. 2.50), prsto od poštarine. Knjižarom, koji bi naredili bar 10 iztisakah, ciena će se obaliti na f. 2.20, naravno bez ikakvih poštarskih troškovah.

Vinske bačve.

Rieč je: „dobra bačva čini dobro vino.“ Premda je to istina toliko, da ne može zdrava vina imati, tko ima pohabljenju bačvu, te će najbolje vino u pokvarenoj bačvi zaudarati; to se nemože čovjek prečuditi nemaru mnogih seljakah, kako ništa ne haju za prazne bačve. Pune su im mile i drage, a za prazne ni najmanje ne haju! Posljedica je tomu, da poslje imadu strahoviti kvar. Berba nastupi, a oni ti svoju pliesnivu bačvu, u kojoj je često ostavljeno droždje sagnjilo ili se upliesnjivilo, malko ostružu, zapare, izplahn, pak u nju ulija mast. Vino im potle ima duh te ga jedva za pò navadne cienne prodati mogu. Tada se kaju i žaloste, ali kasno! nemar je svemu kriv.

Bačve su većom stranom sada prazne; seljaci su većinom prodali vino, zato imajte pazku na bačve. Neostavljajte ih ne oprane, niti otvorene. Nego operite ih da budu čiste kao staklo. Pustite ih dva tri dana otvorene, da se ociede i osuše; tada začepite te na vranj iliti piljku zasumporite, pa tada čvrstvo zabrtvite. — Mora li bačva više mjeseci prazna stajati, treba sumporanje svaki mjesec ponoviti, jer sumpor izhlapi.

Tko u gospodarstvu na malene stvari ne pazi, gubi velike.
(Gosp. List.)

Neukû Nauka.

Kako treba grašak (fažol) saditi, da obiljno obrodi. Grašak se obično nesadi duboko u zemlju, ali su se gospodari osvjedočili, da tako sadjen grašak manje plodi. Posadili su na jednako gnojnoj zemlji grah 2—3 palca i 6—7 palcah duboko. Onaj 2—3 noj zemlji grah 2—3 palca i 6—7 palcah duboko usadjen niknuo je ranije, dočim grah 6—7 palcah

usadjeni mnogo kasnije, ali zato je ovaj trostruko više ploda dao. Grašak treba saditi u prilično duboke jamice.

**

Kao što je vrtlarom poznato, nevalja pod svako zelenje jednaki gnoj, ako neće, da tečnost izgubi. Tako će cikla s gnoja rogata marhe izgubit svoja dobra svojstva, a najbolja će ostati od ovčjega gnoja. Luk (česan) da najbolje uspjeva na onakovu zemljištu, gdje je prijašnje godine rasao kupus, a navlastito onda, ako je takova zemlja pognojena bila čadjom, ili sitno stučenim drvenim ugljem.

**

Za nasadjenje jajah pod živad (kolokš) uzimlju se najteža, jer je dokazano, a i naravi odgovara, da se iz težih i velikih jajah uvijek veći i zdraviji mladi izvale, nego iz malenih. U Englezkoj gdje se domaća perad umno goji, idu gospodarice jaja nasadjivat s vagom u ruci. Koji tomu možda nebi vjerovali, neka barem po oku najveća jaja izabiru.

**

Mnogo mlieka od krave dobiješ, ako telici, prije nego se prvi krat oteli, kroz 3 mjeseca svaki dan po dvaput podaš šaku skuhanoga, lanenoga sjemena.

**

Mlade voćke hiraju više puta a nezna se tomu uzrok. Ako joj nije možebiti miš ili kakav kukac koren podgrizao, to se ovakova bolečljiva voćka više putih opet oporavi, ako joj budeš osam danah, svakidan jedanput stablo i grane prao mrzлом vodom. Ovo sredstvo djeluje osobito u velikoj vrućini i suši.

**

Mlieko od bolujućih kravah, nije zdravo. Ako ga moraš piti, miešaj ga bar sa onim, od zdrave krave. Prvo neugodno djelovanje takva mlieka se pokazuje što oteku usne, jezik i nebo.

**

Krave korunom (krompirom) hranjene. Stočari učinili su pokus, krave korunom hraniti, da vide, od kakva je upliva ova hrana na mlieko, te dodjoše do sljedećega uvjerenja: Ako se krave hrane toplim korunom tek skuhanim, doje obilatije; ako se pako krme korunom skuhanim doduše, ali duže vriemena ostalim, t. j. dan prije uvarenim, dadu manje mlieka.

**

Kakovo bilje nesmiije blizu pčelinjaka (ula) rasti. Blizu pčelnjaka nevalja da raste ni obični luk, ni češnjak, a niti vlasac (Schnittlauch), jer je pčelam njihovo izparivanje nepovoljno; isto tako netre kelja ni salate, nemogu se ho uz nešto silniji vjetar s njih podići. Pregledavajuć kelj i salatu do pčelinjaka naći ćeš u nutri mrtvih pčelah. Salata je ipak manje opasna nego kelj.
Pucki Prijatelj.

**

Zapaljenje slezene. Kod ovacah i kod rogata marve zapaljenje slezene lieči neki Francuz ovako. Štala, u kojoj stoje krave toga gospodara, udošena je iliti uredjena tako, da je glava svakog marvinčeta zidu okrenuta. Buduć da mu ta marva nije dobila nikad pomenute bolesti, to on sudi, da je tomu uzrok kreč iliti vapno (japno), što ga ima na zidu. Toga radi ostalo je marvi navezao krečta okolo glave, pa odkad to radi, zdrava mu govoda, da nemogu bolje. Ako je to istina, onda bi pomeltane i pobieljene štale bile ne samo čistoća, nego i zdravlje.

**

Okrutje od kestena (kostanja). Za vino i za svako drugo pitje najbolja burad iliti okrutje jest od kestenovine. A to zato, jer je drvo od kestena veoma gusto i tvrdo, pak neupija ni nutarnje ni vanjske vlage iliti mokrine, kao ni staklo. Toga radi i vino iz kestenova okrutna nezadaje nikad ni po drvu ni po pliesni.
(Glas Naroda.)

**

Način, kako će i domaći naš krumpir na istom zemljištu dospjeti dva puta u godini. — Konce m srpuja ili početkom kolovoza posadi se na uzoranu strništu ili drugoj kojoj zemlji krumpir, te se porasav mu cima, prema potrebi okopa. U kasnu jesen, kad nastaju mrazovi, poženje mu se cima, pa se cijelo to zemljište pokrije suhim lišćem, pozderjem, pljevom ili suhim slamnim gnojem, tako da ne može kroz zimu zemlja smrznuti. Krumpir će kroz zimu dprijeti, te se može odmah s proljeća izvaditi, čim zemlja

toliko okopni, da se može na ujoj motikom raditi. Prazno zemljište izore se i zasadi krumpirom, koji će u obično vrijeme dozrijeti.

**

Stare kokoši nose manje jaja nego mlade, zato zakolji svaku kokoš, kad navrší 5 godina, jer od onda nosi sve to manje. A da znaš, koliko ima godina svaka koka (što nije lasno razazabrati, kad ih mnogo ima, zareži svim kokošim jedna godine najprije krajnji nokat lijeve noge, drugo ljeto srednji nokat itd.; zarežotina ova neće više zarasti.

Imenik društvenikah.

BRATOVŠĆINI HRVATSKIH LJUDI U ISTRI.

Josip Miletić, župnik u Kuterevu kod Otočca f. 10; Josip Bratulić, župnik na Vrhu for. 5 u kap.; Matej Šupljina župnik u Bernu f. 2.

Svota f. 17. — Ukupno sa zadnjom svotom f. 1329.50 nvč.

Različite vijesti.

* **Ljetina i prodaja.** Carska vlada je izdala sljedeće izvješće o ljetosnoj žetvi i prodaji. U Češkoj je rži (segali) srednja ljetina, isto u Moravskoj i Slezkoj. Pšenica je urodila malo bolje. Ječmena će se namlatiti gdje srednje, gdje jako malo. Ovas ili zob je bolji. Repica (za cekar), krumpir i repa obćaju mnogo. U Haliću (Galiciji) je rž slaba, u Bukovini srednja. Pšenica nešto bolja. Ječmena su tamo spravili malo, zob (ovsa) malo više. Kukuruz ili turkinja je svuda lepa. Krompira će bit malo, voća pako ništa. U Dolnoj Austriji imaju kod rži srednju žetvu, u Gornjoj pako dobru. U Štajerskoj rž slabo kaže, pšenica pako nešto bolje. Ječmen i ovas srednje su ruke; krumpir, zelje i repa napredaju dobro. Gdje nije bilo tuče, vinogradi također dobro kužu. U Kranjskoj, Goričkoj i Dalmaciji bila je žetva većim dielom slaba. Med svimi kraljevinami i pokrajinami je Hrvatska najsretnija, gdje su imali sploh dobru žetvu. Turkinja također dobro kaže, a najme vinogradi su nabijeni groždja, te se je nadati veseloj trgatbi. U Ugarskoj je većinom slabo, posebno u Banatu i Erdelju. Sploh, žetva se je u našem Carstvu pokazala mnogo slabija, nego su joj se ljudi s početka nadali. Buduć da jednake vijesti dolaze također iz susjednih zemljah: iz Ruske, Njemačke, Švajcarske, Talijanske, Francuzke i Ingleske, toga radi je ciena žitu svuda poskočila. Ingleska će trebati žita 65 milijunah centi, Talijanska 7, Njemačka 7, Švajcarska 5, a Franceska 3 milijuna centi. Pšenica je u Bukovini po 3 f., u Varaždinu po 4 f. u Građcu po 4 f. 11 nvč., u Celoveu po 4 f. 12 nvč., u Ljubljani po 3. f. 70 nvč., u Pešti po 5 f. 67 nvč. u Beču su 89 funtnu pšenicu plaćali jur po 6 f. 75 nvč. cent.

(Gosp.)

* **Narodna zastava.** Čitamo u „Slovenskom Narodu“ u jednom dopisu iz Trsta, da je oružnikom naredjeno, neskidati narodne zastave nigdje, gdje se kraj nje vije i austrijska, il gdje na narodnoj ima barem kakav trak il znak austrijskih bojah. Tu neima vlada krivo ako i zna, da narodna slavenska zastava u Austriji znači i bez toga vjeru i odanost, a nikad izdajstvo i nevjeru.

* **Hrvatski sabor** će se otvoriti dne 23. tek. mjeseca. Na biralištih je ogromnom većinom nadvladala narodna stranka.

* **Nj. preuzv. biskup Strossmayer** će 8. dojučega septembra svetkovati dvadesetpetu ljetnicu svojega biskupovanja. Čuje se, da će se taj dan u svoj Hrvatskoj proslaviti narodnom slavom. Mi mu tom prigodom želimo, ako je božja volja, slavio još i drugu dvaestpetu ljetnicu svojega pastirovanja sve u veću slavu božju i

razvitak našega naroda, koji će ga od vieka do vieka spominjati, kao svojega najvećega dobročinitelja!

* **Na Lovranšćini i Leprnšćini** pod Učkom je tuča ili grad pomlatio svu ljetinu.

* **Izpravak.** G. Dr. M. Nikolić, školski kotarski nadzornik u Lošnju, razlaže u poduljem pismu, upravljenu na naše uredništvo, da je neistinito ono, što je bilo pisano o njem u dopisu iz Krka u 13. broju „Naše Sloge“. Nam je to veoma drago čuti i radi njega i radi škole, a naš će dopisnik najbolje znati, radujemo li se krivo, il pravo.

* **Turska.** U turskom proračunu za poslovnu godinu tursku 1291. ukazuju se dohodci za 184,896 kesu manjimi od poslovne godine 1290, a izdatci većimi za 758,903 kesu (50 fr.); manjak iznosi 1,877,521 lirah; vriela opredjeljena za pokriće dugova iznose 11,883,883 liv.

* **Turska vojska u Dalmaciji.** Bio se raznio glas, da je austrijska vlada dopustila turskoj vojsci, neka se izkrea na njezinu zemljištu, da tim putem dojde za ledja kršćanskim ustašam u Hercegovini. Mi se nadamo, da to nije istina, a i neka nije!

* **Kamo idete?** Ovih danah, kad je ovud prošlo nekoliko mladih Srbinah ljuto oboružanih, pitali su jih, kako pripovjedaju, da kamo idu, a mladići odgovoriše, da idu u Hercegovinu. A šta ćete tamo? Idemo na lov!

* **Dva Garibaldiova sina,** kako se čuje, spremaju se u Hercegovinu, da pomogu našoj braći proti Turčinu. Čuje se također, da ide tamo i neki kapetan Botes, koji da je bio s Garibaldijem, kud je god u svoje vrijeme vojevao.

* **Čuje se,** da su se počeli gibati i Arbanasi, najbliži i najhrabriji crnogorski susjedi. Neka se ganu i Bugari, pa što će onda Turska?

* **Turska opreznost.** Na početku sadašnjega hercegovackoga ustauka Turci su izdajnički ubili jednoga vrednoga fratira, nekoga o. Karaulu, starca od 80 i više godina. A to samo zato, što se je poklonio nj. vel. našem caru, kad se je proljetos nalazio u Dalmaciji, pa je od njega izprosio 500 f. za popravu neke uboge crkve u Bosnoj. Kršćjani su odmah stali zahtievati, da se ubojice kazne po zakonu. Ali Turci uzeli lagati, da je starca kap udarila, pa da se jašeć izvalio sa konja. Kršćjani na to zahtievali, neka se mrtvo tjelo izkopa, pa neka liečnici izjave, da li je starac nmro od puške, ili od kapi. Turci vidivši, da neimaju kud kamo, šta će šta neće, izkopaše mrtvo starčevo tjelo, pa ga baciše, da ga izjedu psi, dokle ga nisu vidili i izpitali zapriješeni liečnici. Nije li to opreznost?

VELEČASTNOMU SVEČENSTVU!

Kod doli podpisane nahodi se spravišće svake vrsti crkvenih stvari, kanoti:

Kaležah, Svjetnjakah, Križah, Kandilah, Ostenzorijah, Moćnicah, Kadionicah, Nebah (Baldaktinah), Planetah, Plaštah (Pluvialah), Dalmatikah, Zastavah, Jastukah, Štolah, Oltarskih Predstora, Košuljah itd. itd.

Prima također svakovrstne naručbe koli crkvenih toli svjetovnih stvari i najpomnijije izradjuje svako djelo nakičeno bilo zlatom ili srebrom, a na svaki upit odgovora se odmah.

Katarina Udovica Garusa
u Trstu Via Nuova.

Ték Novcaah

polag Borse u Trstu od 1 — 16 Augusta 1875.

NOVCI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Carski dukati (cokini)	—	5.20	5.20	5.20	5.21	5.21	5.21	—	5.22	5.21	5.21	5.21	5.20	5.20	—	5.20
Napoleoni	—	8.86	8.87	8.87	8.87	8.87	8.87	—	8.86	8.86	8.86	8.86	8.87	8.87	—	8.86
Lira Inglesko	—	11.15	11.16	11.16	11.15	11.15	11.15	—	11.14	11.13	11.13	11.13	11.15	11.15	—	11.15
Srebro prid (aggio)	—	101.33	101.33	101.33	101.33	101.33	101.33	—	101.33	101.33	101.33	101.33	101.33	101.33	—	101.33

A. Karabalić Vlastnik.

Izdavatelj i odgovorni urednik A. Novak.

Tisk. Sinovi K. Amati.